

Łódź, dnia 30.10.2017 r.

Prof. dr hab. Urszula Kryger
Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka
Akademia Muzyczna
im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu,
pismo z dnia 30 sierpnia 2017 r.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego z dnia 6 lipca 2017 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pani Mirandy Gołębiowskiej-Exner, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka,
- wyznaczenia recenzenta

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego rady pisma sygnowanego datą 30.07.2017 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pani mgr Mirandy Gołębiowskiej-Exner pt. **Synergia śpiewaka i pianisty akompaniatora przy współtworzeniu dzieła muzycznego na podstawie wybranych utworów kameralnych Antonina Dwořzaka, Gustawa Mahlera, Piotra Czajkowskiego, w oparciu o własne doświadczenia wykonawcze i pedagogiczne** została dołączona pełna dokumentacja doktorantki.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani Miranda Gołębiowska-Exner urodziła się 7 października 1970 roku w Krakowie. Od czwartego roku życia uczyła się gry na fortepianie. Jest absolwentką Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie śpiewu prof. Moniki Swarowskiej-Walawskiej. Debiutowała w 1997 r. na scenie Opery Krakowskiej partią Siebla w "Fauście" Ch. Gounoda.

W sezonie artystycznym 1997/98 była członkinią Zespołu Madrygalistów Capella Cracoviensis pod dykcją Stanisława Gałońskiego. Brała udział w licznych kursach mistrzowskich oraz w wielu konkursach wokalnych w kraju i za granicą, m.in. w Karlovych Varach (Czechy), w Raguzie (Włochy) i w Barcelonie (Hiszpania). Otrzymała też wyróżnienie na kursie mistrzowskim profesora Ryszarda Karczykowskiego organizowanego cyklicznie w Radziejowicach. Śpiewaczka koncertowała na wielu polskich scenach i estradach a także za granicą: m.in. we Włoszech, Hiszpanii, Francji, Austrii, na Litwie, w Czechach, wykonując pieśni i arie z repertuaru światowego.

Od listopada 1999 r. do lipca 2004 r. była solistką Opery na Zamku w Szczecinie, gdzie wystąpiła m.in. w "Strasznym dworze" Stanisława Moniuszki (Jadwiga), "Cyruliku sewilskim" Gioacchina Rossiniego (Berta), "Carmen" George Bizeta (Mercedes), w "Baronie cygańskim" Johanna Straussa Syna (Czipra) oraz w "Jasiu i Małgosi" Engelberta Humperdincka (Czarownica oraz Zmrózoczko), w "Trubadurze" Giuseppe Verdiego (Inez), w "Balu maskowym" (Ulryka) tegoż kompozytora, w "Czarodziejskim flecie" Wolfganga Amadeusza Mozarta (Trzecia Dama) oraz w innych partiach mozartowskich w spektaklu "Amadeusz" Petera Shaffera. (Cherubin i Despina). Grywa również w lżejszych pozycjach repertuarowych: Jerry'ego Bocka "Skrzypek na dachu" (Babcia Cajtl) oraz w bajkach muzycznych.

Śpiewaczka występuje również w licznych partiach oratoryjnych współpracując z wieloma orkiestrami w kraju i za granicą.

Od czerwca do grudnia 2002 pełniła funkcję kierownika literackiego Opery na Zamku.

W sezonie artystycznym 2004/2005 nawiązała ponownie współpracę z Operą Krakowską jako solistka gościnnie.

Od września 2006 współpracuje z chórem Filharmonii Krakowskiej, pod dyr. Jacka Mentla.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr Mirandy Gołębiowskiej-Exner pt. **Synergia śpiewaka i pianisty akompaniatora przy współtworzeniu dzieła muzycznego na podstawie wybranych utworów kameralnych Antonina Dworzaka, Gustawa Mahlera, Piotra Czajkowskiego, w oparciu o własne doświadczenia wykonawcze i pedagogiczne**, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie następujących pieśni:

M. Karłowicz – Zaczarowana królewna

Pamiętam ciche, jasne, złote dni

G. Mahler – Lieder eines fahrenden Gesellen

Wenn mein Schatz Hochzeit macht

Ging heut' morgens übers Feld

Ich hab' ein glühend Messer

Die zwei blauen Augen von meinem Schatz

P. Czajkowski - Нет, только тот, кто знал

Забить так скоро

A. Dvořák - Cigánské melodie op.55

Má píseň zas mi láskou zní

Aj! Kterak trojhranec můj přerozkošně zvoní

A les je tichý kolem kol

Když mne stará matka zpívat, zpívat učívala

Struna naladěna, hochu, toč se v kole

Široké rukávy a široké gatě

Dejte klec jestřábu ze zlata ryzého

Dobór pieśni w prezentowanym dziele artystycznym nie jest przypadkowy i ogranicza się do utworów o romantycznym rysie zarówno w warstwie tekstu jak i muzyki. We wszystkich utworach pojawiają się charakterystyczne dla epoki romantyzmu tematy – postać romantycznego bohatera, nieustannie wędrującego w poszukiwaniu zapomnienia po utraconej miłości, poszukującego w wędrówce sensu życia, ale także odwołania do natury, fascynacja przyrodą, dążenie od miłości do śmierci, czy egzystencjalny ból istnienia.

Pani Miranda Gołębiowska-Exner znakomicie czuje się w tej tematyce i muzyce tego czasu. Jej głos – ciemny, bogaty i pełny dobrze oddaje nastrój i ekspresję tych pieśni.

W ich wykonaniu zwraca uwagę tempo i czas – śpiewaczka narzuca słuchaczowi swoją interpretację, która znacznie odbiega od tej typowej. Wszystkie pieśni są jakby zwolnione, śpiewane nieśpiesznie, ale z zachowaniem właściwej ekspresji i dramaturgii.

Doktorantka doskonale formuje frazę, jest muzykalna, potrafi umiejętnie budować napięcie. Tym bardziej przeszkadzają niedoskonałości oddechowe – dobieranie oddechu kilka razy w ciągu frazy – nawet jeśli jest perfekcyjne, jak w omawianym nagraniu – burzy jednak całą jej misterną konstrukcję.

Koncepcja przyjęta przez Doktorantkę niweluje różnice tempa pomiędzy pieśniami ujętymi w cykle – u Mahlera brzmi to doskonale, zachowany jest charakter poszczególnych pieśni, korespondencja między nimi również jest bardzo dobra, natomiast w cyklu Dvořáka brakuje zróżnicowania nastroju poszczególnych utworów, kontrastów między nimi, zasugerowanych przecież przez kompozytora przy każdej pieśni.

W pieśniach Czajkowskiego Doktorantka pokazuje walory swego głosu, interpretując je oszczędnie, nieśpiesznie, bardzo intymnie. I znów jak poprzednio, dobrze rozłożone są akcenty muzyczne, pięknie formowana fraza, doskonale wybudowane kulminacje.

To co w dziele artystycznym może razić, to błędy w wymowie zarówno w języku niemieckim jak i czeskim. W języku niemieckim Doktorantka pomija podwójne spółgłoski, słowa takie jak: verdorre, Messer, nimmer, Himmel, stiller, alles – wymawiane są: verdore, Meser, nimer, Himel, stiler, ales.

Występują również błędy w wymowie poszczególnych słów: Schatz wymawiany za każdym razem „Schatzt”, Platz wymawiany Platzt, über zamiast übers, Glocken zamiast Glöckchen.

W języku czeskim Doktorantka źle wymawia samogłoskę „ě”, która w zależności od poprzedzających głosek powinna być zmiękczona – a więc słyszymy w nagraniu pisen zamiast [piseń], tajne miast [tajnie], zpev zamiast [zpiev].

W języku rosyjskim pominięta jest głoska ě.

Dzieło artystyczne, mimo tych mankamentów prezentuje się bardzo dobrze, jest interesujące, słucha się pieśni nagranych przez panią Mirandę Gołębiowską-Exner z dużym zainteresowaniem.

Opis dzieła koncentruje się na wskazaniu elementów istotnych w tworzeniu dzieła artystycznego. Współpraca śpiewaka i pianisty, melodyka i budowa wybranych pieśni, struktura języka w pieśni, tłumaczenie tekstów – wszystkie te elementy, wg Doktorantki są kluczowe i decydują o jakości prezentowanego dzieła artystycznego i klasie jego wykonawców.

Pisząc o partnerstwie i współpracy śpiewaka i pianisty w tworzeniu dzieła muzycznego, pani Miranda Gołębiowska-Exner cytuje w dużych fragmentach pracę prof. Jerzego Marchwińskiego. Brakuje mi Jej własnych przemyśleń i opisanie doświadczeń z pracy choćby przy pracy nad dziełem artystycznym. Właściwie autorka pracy ogranicza się tu do kilku uwag, powiedziałabym podstawowych i koniecznych przy opracowywaniu każdego dzieła muzycznego – tłumaczenia tekstu, wspólnego przemyślenia materiału muzycznego, dynamiki utworu, a możliwości wokalnych śpiewaka.

Autorka analizuje pod względem wykonawczym wszystkie pieśni. Zamieszcza również własne tłumaczenia tekstów. Opisuje charakter wykonywanych utworów, ich melodykę, dynamikę. Ciekawe są rozważania o znaczeniu języka obcego w śpiewie dla wykonawcy danej narodowości. O trudnościach jakie wynikają z fonetyki języków obcych w kontekście zasad fonetyki języka ojczystego śpiewaka.

Pani Miranda Gołębiowska-Exner opisuje ujęte w dziele artystycznym, a pominięte w tytule dwie pieśni Mieczysława Karłowicza. Dobrze się one wpisują w prezentowane dzieło artystyczne, są dowodem na niezwykły talent kompozytorski Karłowicza, w niczym nie ustępują kompozycjom wśród których się znalazły.

W Rozdziale IV zatytułowanym „Śpiewak kameralista czyli aktor małego teatru pieśni” Doktorantka zajmuje się analizą operowych partii mezzosopranowych ze światowego repertuaru. Głównie koncentruje się na prostym podziale wg wieku i warunków fizycznych, opisuje również operowe role męskie pisane dla kobiet.

Szalenie zaciekało mnie w jaki sposób odniesie autorka sposób budowania roli, czy muzyczne aspekty dzieła operowego do „małego teatru pieśni”. Niestety próżno szukać tu jakichkolwiek nawiązań do tematu pracy.

Również następny podrozdział „Specyfika ról męskich granych przez kobiety a personifikacja tekstów pieśni” nie odnosi się do współpracy śpiewaka i pianisty przy współtworzeniu dzieła muzycznego.

Praca Pani Mirandy Gołębiowskiej-Exner pod względem muzycznym jest ciekawa, program zawarty w dziele artystycznym jest dobrze skomponowany, pozwala ukazać wszystkie walory głosu Doktorantki, jej muzykalność i wiedzę muzyczną. Biorąc pod uwagę, że w przewodzie doktorskim dzieło artystyczne ma wartość nadrzędną, przyjmuję jego opis, dość pobieżny i powierzchowny jako wystarczający.

KONKLUZJA

Praca doktorska Pani Mirandy Gołębiowskiej-Exner jest bardzo osobistą, intymną wypowiedzią artystyczną, która przejawia się w bardzo szczególnym podejściu do muzyki i do formy pieśni. Właśnie tę wielką siłę osobistego stosunku do prezentowanej muzyki uznaję za wkład w rozwój dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktorantkę.

Niniejszym stwierdzam, że Pani mgr Miranda Gołębiowska-Exner wykazała się wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Prof. dr hab. Urszula Kryger